

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Imago Primi Saecvli Societatis Iesv

Bolland, Johannes

Antverpiae, 1640

Capvt Qvintvm. De institutione iuuentutis per Seminaria ac domos
Conuictorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97844](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97844)

possem multorum & maximorum virorum; quando pro se satis res ipsa loquitur. Vnum tamen præterire nequeo Congregationis Cardinalium pro dubiis ad Tridentinum Concilium deputatæ. Sic rescribit illa, vbi de Magistris constituendis agitur per Seminaria, qui iuventutem literis informent: *Si reperiantur Iesuita, ceteris antepoenendi sunt.* Grauis laus: tum quòd ab ipso sacrosancto Senatu, atque Eminentissimis Principibus est profecta; tum quòd hac in re nostrorum operam præ ceteris absque vllâ exceptione commendat. Nostrum erit videre, ne quam excitauimus in Ecclesiâ opinionem de scholarum nostrarum præstantiâ atque fructu, minus aliquid præstando fallamus.

Cardinalium Congregationis Tridentini de Societate pro scholis seu Seminariis testimonium. Respons. 231. circa decret. Trid. sess. 23. c. 18. de Reform.

CAPVT QVINTVM.

De institutione iuuentutis per Seminaria ac domos Commotorum.

QVòd plurimum referret in vtramque partem, quomodo atas tenera educetur; illius non institutionem tantum in scholis, sed familiarem etiam domi curam, sibi suscipiendam esse Societas existimauit. In multis enim adolescentibus, quæ ædificata sunt in scholis, destruantur domi. Delicata res est in puero honesta atque liberalis indoles: nisi sollicitum custodem nata sit, facile dederit aliquid exemplo & familiaritate peiorum. Neque ea semper in parentibus industria est aut cura, quæ tantus thesaurus rectè seruetur: negotia multos impediunt tum publica, tum priuata: matres amor excæcat, & præpostera quædam indulgentia: pædagogos è mercenariis quot inuenies, quibus tantum pignus tutò committas? plerisque id erit magis cordi quod commodum sibi est, quàm quod alumnis salutare. quos ardens Dei amor & benè merendi de aliis studium operi huic addixit, ij sunt demum, à quibus expectari iuuentutis educatio optimo iure debet. Quid est hæc in re præstitum à Societate? In Provinciis ferè singulis domicilia sunt, in quibus viuunt sub eius curâ adulescentes: Romæ, Ingolstadtij, Herbipoli, Goæ, Parisiis, Flexiæ, Montibus Hannoniæ, Vallisoleti, Hispali, Audomari, Antuerpiæ. In his Principum virorum filij multi sunt, multi Marchiones, Comites, Barones, illustri loco nati plurimi: in quibusdam omnes nobilitate sunt illustres. Hos ita instituunt Patres nostri, vt virtutem, quæ molesta & perdifficilis est hominibus, familiarem iis reddant, & quasi in alteram vertant naturam. Confuescunt hîc à teneris adulescentes, primas diei horas non turpi somno atque ignauitiæ (quod est familiare aliis) sed, inuocato ritè Deo, labori Musilque impendere. Sua habent præstituta singulis actionibus tempora: meliores horas litterarum studiis, alias ad studia minus aptas relaxationi corporis tribuunt; quo fit, vt omnia agere ordinatè discant, & quantum occupationi cuique debeant temporis, metiri. Ipsa relaxatio sine studio aliquo curaque non est: loqui enim inter ludendum latine iubentur, duplici fructu: nam & lingua perficitur, & ne dissoluantur animi remissione, cauetur. In mensâ liberaliter habentur, non indul-

Seminariorum disciplina egregia.

gener: linguæ tamen, quæ hîc maximè est lubrica, frenum iniicitur; & ne defixus in pastu animus & cogitatio tota sit in patinis (quod quidem pecudum videtur esse magis quàm hominum) illa iis præleguntur, è quibus non doctrinam tantùm, sed & virtutem hauriant. nutus etiam gestusque ipsi comedentium obseruantur, ne quid obrepat moribus indecorum. Atque hæc non minis adeò sunt aut terrore verberum, quàm vigilantia assiduâ, ac præsentia Magistrorum. Nemo, cum peccauit, subito aut iracundè percutitur, nemo conuitiis incessitur, ne nomen quidem contumeliosum auditur: non habet hos aculeos Religiosa feueritas: multa dissimulando corrigit, multa suauiter ac blandè monendo. si obiurgatione opus est aut poenâ, sic eas adhibet, vt ferè animaduertant ipsi qui corripuntur, fieri id spe emendationis, non cupiditate vindictæ. Hinc Magistrum adolescentes reuerentur potius vt patrem, quàm vt vindicem timeant. Hæc eos reuerentia absterret à vitiis; nec ferè alterius timore supplicij opus est: offendisse, supplicium est pluribus: inquietas agunt noctes, iniucundos dies, dum recipiantur in gratiam. Iam illa multùm etiam à peccando auocant (quod notasse se scribit Simon Verepæus in adolescentibus curæ nostræ commissis Colonia) frequens peccatorum confessio, & sacre Eucharistiæ perceptio, quæ vtitiora his, quàm ceteris nostris discipulis esse solent: item ista pietatis exercitia quotidiana; matutina precatio, discussio animi ante noctem, per diem Virginis-matris pia salutatio, quæ præterite nemo permittitur. Ipsa domus & parietes contubernij ad seruandam innocentiam faciunt. Nihil hîc in oculos incurrit pueri quod periculosè videatur: societas nulla est nisi cum eiusdem disciplinæ sociis; inter quos nemo toleratur vnde pestis aliqua afflari ceteris possit. Mira est inter omnes concordia, honesta familiaritas, ingenua consuetudo. Tantum valet numquam intermissa custodia, & oculus semper intentus ac perui gil. Corporum etiam cura geritur non parua: ne quid desit adolescentibus ad honestam oblectationem, ne quid ad decentem corporis cultum, ne valetudini quidquam incommodet: mundities diligentia tantâ curatur, vt maior esse non possit: ægris verò seruitur eâ charitate & obsequio, vt pueri delicatè nutriti matris affectum illo maximè tempore non requirant. Hæc quamuis laboriosa, & ipsis parentibus molesta nonnumquam sunt; Religiosis tamen viris, Dei honorem atque animorum vtilitatem spectantibus, periucunda. Omnibus nimirum omnia nos charitas fieri voluit, vt omnium saluti atque commodis seruiremus: concionatores populis, doctores discipulis, barbaris Euangelij nuntios, hæreticis pacis sequestros, fluctuantibus consilium, ægris solatium, hortatores viris, iuuenibus directores, pueris nutritios propè atque pædagogos. Neque ea res parua aut Religioso homine patum digna videbitur, fructu eam suo, non externâ specie metientibus. Doctor erat orbis terrarum Hieronymus, & vnus infantulæ magisterium ambiebat. Verba eius hæc sunt, quibus Lætam hortatur, vt Paulam filiolam ad se mittat vnâ cum Eustochio virgine nutriendam: *Ipsè, si Paulam miseris, inquit, & magistrum me & nutritium spondeo: gestabo humeris, balbutientia senex verba formabo; multò gloriosior mundi Philosopho, qui non*

In Institut.
scholast.

Ad Lætam
de instit. fi-
lia, sub fi-
nem.

Regem

Regem Macedonum, Babylonio periturum veneno; sed ancillam & sponsam

CHRISTI erudiam, Regnis caelestibus offerendam. Parens noster Ignatius quanti faceret hanc iuventutis institutionem domesticam, in suscipiendo Romæ Germanico Collegio declaravit: quod tanto affectu curâque complexus est vir sanctus, vt, Pontifice Iulio III. è viuis sublato, cuius præcipuè liberalitate id Collegium steterat, sæuiente ad Vrbeim bello & annonæ secutâ charitate, cum dimittere adolescentes necessitas propè cogeret, maluerit eos partim in Societatis domicilia alendos distribuere, partim Romæ conquisitis à se pecuniis & contracto ære alieno sustentare. Cuius Collegij à Gregorio XIII. magnificè postea stabiliterque fundati (quod futurum diuinitus Ignatius prædixerat) amplissimos huc vsque fructus Germania percipit. Enimuerò nullum firmitus præsidium aduersus hæreses reperiri potest, ipsorum testimonio Romanorum Pontificum, nullum remedium certius, quam si ex infectis prouinciis adolescentes, quorum animi teneri atque molles facillè capiunt quidquid impresseris, & idem diutissimè seruant, doctrinâ sanâ & Catholicis moribus imbuantur. Post Germaniam, huius antidoti vim atque energiam experta est Anglia: cui Religionis veræ reliquias, difficillimis illis Elisabethæ Reginæ temporibus, Seminaria conseruauerunt: Seminaria, inquam, non Clericorum magis aut Sacerdotum, quam Martyrum. Expertæ sunt ceteræ nationes, quarum prouincias infernalis illa orbis fax hæresis ambussit. Ad viginti enim vnus Gregorius Pontifex iam antè memoratus, per Italiam, Germaniam, Galliam, Sarmatiam, Pannoniam, huiusmodi Collegia excitauit, singulis propè gentibus singula, atque vni subinde plura: Anglis Rhemenfè, & alterum Romæ: Germanis ad Romanum illud, aliud adiunxit Dilingæ: Bohemis proprium erexit Pragæ, Olomucij Morauis, Viennæ Austriacis, Stiriacis Græcij, Fuldæ Saxonibus. Pruteni quoque & Sueci, Lituani, Hungari, Transilvani, Scoti & Hiberni ædes ab eodem Pontifice suas habent non parçè dotatas. Atque hæc Collegia propè omnia nostrorum hominum operâ gubernantur. Adde his quæ Vallisoleti, Hispali, Audomari à Regibus Hispaniarum Catholicis (quibus ea laus propria est ac propè singularis, pro Religionis augmento ac præsidio regias opes profundere) Anglicanæ iuventuti incredibili munificentia sunt extructa. adde quæ à viris Principibus & Episcopis pluribus post salubre illud Concilij Tridentini decretum sess. 23. cap. 18. de Reform. erecta variis in locis fuerunt, & nostræ fidei curæque concredita. In Indiis qui CHRISTI cultum è Societate propagant, hanc ferè lucrandi barbaros viam ineunt: pueros aut prece impetrant à parentibus, aut à dominis pretio redimunt: hos alunt apud se domi, formant, erudiunt, excolunt Christianis moribus atque institutis: ex his Euangelij præcones existunt, qui popularibus suis CHRISTVM annuntiant: ex his Patrum interpretes atque duces. quos vbi adspiciunt Barbari sui generis & sanguinis homines, pulchritudine capti virtutis, (quæ in coniunctissimis quibusque splendet illustris) desiderant etiam ipsi in huius gloriæ communionem admitti. Amplissimum est puero- rum huiusmodi Seminarium Goæ à Regibus Lusitanæ eâ magnificen-

*S. Ignatius
quanti se-
cerit iu-
uentutis
institutio-
nem.*

*Greg. XIII.
in institut.
Seminarij
Anglorum
Romæ, &
Clem. VIII.
in approbat.
Semin. Val-
lisoler.*

*Ciacotius &
Tuccius in
oratione
funebris
Greg. XIII.
Seminarij
à Pontifice
excitatus.*

*à Regibus
Catholicis,
alisque
viris Prin-
cipibus.*

Seminarium Goanum variorum nationum adolescentibus frequens.

tiâ conditum, vt cum Europæis quibusque Collegiis certare possit. In hoc Brachmanes, Perse, Arabes, Æthiopes, Armeni, Chaldei, Cananorij, Guzarates, Dacani, Malabares, & ex omnibus cis & trans Gangem Indiæ regionibus atque insulis adolecentes educantur. Suscepta est huius Seminarij cura à Xauerio primùm, eiusque socio Paulo Camerti imposta: vt videatur Deus per duos è Societate summos viros Ignatium atque Xauerium inducere hanc in mores nostros consuetudinem voluisse, tum ad reuocandos in Ecclesiam exerrantes hæreticos, tum ad barbaros aduocandos. Camertis verò in hac administratione virtus & solertia tanta fuit, vt quæ noxia sustulerit, quæ vilia excogitauit feceritque, animarum lucro semper intentus, negent grauisissimi viri, qui oculis ea non subiecerit, quemquam assequi cogitatione posse. Iapones etiam sua habuerunt Seminaria Societati nostræ subiecta, Funai, Arimæ atque Anzuchamæ, à Gregorio XII. fundata (quem Pontificem audeo dicere liberalitate hac suâ & curâ quam pro Seminariis habuit, melius esse de Religione Catholicâ meritum, quam si eius potissimum operâ prouinciæ aliquot Turcis essent ereptæ) ac deinde etiam Nangasachi. Sed pro dolor! cum florerent maximè domus hæ, Arimæ præsertim & Nangasachensis, fructusque iam lætissimos promitterent, velut in herbâ messem hanc persecutorum furor succidit. spes tamen est fore vt vberius aliquando repullulent, tot Martyrum sanguine irrigatæ. Inter cetera in aliarum prouinciarum Seminariis Iapones educantur adolecentes, Macai maximè apud Sinas: vbi sub nostrâ viuunt curâ magni illius Francisci Regis, à quo Romam Legati ad Pontificem veniant, pronepotes pueri duo, futuri fortassis aliquando fidei in Iaponiâ assertores, aut vitam pro eadem (quæ Regum purpura est longè pulcherrima) martyrio posituri. Hæc sunt quæ ex curâ atque educatione domesticâ iuuentutis partim videmus bona, partim speramus.

Gregorius XII. in fundandis Seminaris munificentia.

CAPVT SEXTVM.

De puerorum & rudium institutione per catechesin.

Institutio puerorum longè utilissima.

NVllum propè Regnum, quò quidem Religio Christiana penetravit, vberem è scholis nostris fructum non colligit. Sed quàm ingens superest tenerræ ætatis turba, quæ in huius partem felicitatis non venit? quæ si non rectè instituatur, si non imbuatur necessariâ ad salutem disciplinâ, si moribus homine Christiano dignis non informetur; quanta iuuentutis pars inculta aut sterilis maneat, aut siluescat? quantam, quàm innumerabilem multitudinem perdat sola viâ ad vitam ducentis ignoratio? Videret hæc Ignatius, & non penitus exardesceret? non sibi ac suis prouinciam illam suscipiendam putaret? non eum laborem imperaret, numquam remittendum, donec materies noua semper & noua succrescet? Certè nulla seges coloni sui industriæ certius respondet. non alia ætas culturæ est aptior: quidquid inseris, in naturam vertit. Indoles, quamuis præfracta, priusquam tempore obduruit, tractabilis est, cultuque corrigitur: arbusculæ siluestri simillima; cuius fructus